

Uznání a výkon soudního rozhodnutí
v evropském justičním prostoru,
evropský exekuční titul pro nesporné
nároky, evropský platební rozkaz

Zdeněk Kapitán

Cíle cvičení

- Seznámit s povahou procedury uznání, vykonatelnosti a výkonu cizích rozhodnutí
- Poskytnout představu o schématech těchto procedur
- Zorientovat se v úpravě těchto procedur

Pozor! Prezentace nezohledňuje podrobněji úpravu v mezinárodních smlouvách!

Co je potřeba dál, aneb domácí úkol

- Podrobně projít a analyzovat úpravu:
 - a) §§ 64 až 68c ZMPS
 - b) čl. 32 až 72 nařízení Brusel I
 - c) čl. 21 až 52 a čl. 59 až 63 nařízení Brusel IIa
 - d) nařízení Rady č. 805/2004
 - e) nařízení Rady č. 1896/2006
- Přečíst si učební text a doporučenou literaturu

Vymezení základních pojmů

- **Uznání** – mocenskému aktu cizího státu se v tuzemsku přiznají účinky jako mocenskému aktu tuzemskému
- **Vykonatelnost** – způsobilost mocenského aktu být vynucen proti povinnému (je to vlastnost, potenciál mocenského aktu)
- **Výkon** – proces vynucení povinnosti uložené mocenským aktem i proti vůli povinného

Režimy uznání a výkonu

Od 1. 4. 2005 lze rozlišovat dva režimy

1. Režim s prohlášením vykonatelnosti
(zjednodušeně **evropský režim**) –

vztahuje se na:

a) tituly vydané na území člen. států EU

b) tituly podle některých mez. smluv

2. Režim bez prohlášení vykonatelnosti
(zjednodušeně) – vztahuje se na tituly

vydané mimo území čl. států EU

Prameny úpravy uznání

Režim s prohlášením vykonatelnosti

- A. 1. Nařízení Brusel I nebo Brusel IIa
- 2. ZMPS, avšak pouze v rámci adaptace nařízení
- B. 1. Mezinárodní smlouva (Haagská úmluva...)
- 2. ZMPS, avšak pouze v rámci adaptace smlouvy

Režim bez prohlášení vykonatelnosti

- 1. Mezinárodní smlouva
 - a) dvoustranná
 - b) mnohostranná
- 2. ZMPS

Speciální procedury (evropské mezinárodní právo procesní)

- nařízení o EET
- nařízení o EPR

Rozbor režimu s prohlášením vykonatelnosti

Základní charakteristika

- Vztahuje se **pouze** na věci vymezené nařízenými Brusel I a IIa
- Postup od uznání až po výkon je pro všechny tyto věci procedurálně stejný
- Na ostatní věci, i když byl titul vydán na území členského státu EU, se vztahují dosavadní nástroje (bi- i multilaterální)

Procedura

1. Řízení o uznání
2. Řízení o vykonatelnosti (exequatur)
3. Řízení o výkon

1. Řízení o uznání

- Platí základní zásada **automatického uznání** cizích rozhodnutí – volný pohyb soudních rozhodnutí
- Toto řízení je **fakultativní** – nemusí být vedeno a zahajuje se pouze incidenčně; neexistuje vlastní úprava
- Lze je vést:
 - a) jako samostatné řízení
 - b) v rámci jakéhokoliv jiného řízení (prejudiciální otázka)
- V rámci řízení o uznání je přezkoumáváno, **zda nejsou dány důvody odepření uznání**

Předměty uznání

- rozhodnutí soudů ve věci samé bez ohledu na označení (včetně rozhodnutí vyšších soudních úředníků),
- soudní smíry
- vykonatelné veřejné listiny

Důvody odepření uznání

1. zjevný rozpor s veřejným pořádkem
2. nemožnost podílet se na jednání před soudem
3. res iudicata
4. soud rozhodl v rozporu s pravidly o mezinárodní příslušnosti ve věcech spotřebitelských, pojišťovacích a ve věcech výlučné příslušnosti (pravomoci)

Nelze přezkoumávat ve věci samé (meritum)!

2. Řízení o vykonatelnosti

- Výsledkem je rozhodnutí, které konstatuje, že byly splněny ryze **formální** předpoklady – tj. že bylo předloženo rozhodnutí a osvědčení na předepsaném formuláři vydaném ve státě vydání titulu
- Povinný se řízení neúčastní; prohlášení je mu doručováno
- Proti prohlášení lze podat opravný prostředek (odvolání), v jehož rámci lze podat **věcné námitky**

3. Řízení o výkon

- Není specificky upraveno nařízenými, proto se postupuje podle vnitrostátního procesního práva; opravné prostředky jsou proto také věci vnitrostátního práva
- Lze je spojit s řízením o prohlášení vykonatelnosti, ale může být vedeno také samostatně

Rozbor režimu bez prohlášení vykonatelnosti

Základní charakteristika

- Vztahuje se na věci, na které nedopadá ani komunitární akt, ani žádná mezin. smlouva, pokud jde o věci vymezené § 1 ZMPS; jde o **subsidiární režim**
- Postup uznání je různý pro dva typy věcí:
 - a) věci manželské a určení rodičovství
 - b) ostatní

Procedura

1. Uznání

2. Výkon

Řízení o vykonatelnost neexistuje!

1. Řízení o uznání

- Formální řízení o uznání se vede pouze u věcí **manželských a určení rodičovství**; uznání se vyslovuje samostatným rozsudkem. Toto řízení je obligatorní.
- V **ostatních případech** se uznání provádí tak, že se při výkonu rozhodnutí k uznávanému rozhodnutí **přihlédne**.
Zásady:
 - a) podmínky uznatelnosti by se měly objevit v odůvodnění
 - b) ve věcech majetkových se uznání nevyslovuje samostatným výrokem
 - c) opravný prostředek je třeba podat proti výroku o nařízení exekuce

Předměty uznání

- rozhodnutí justičních orgánů
- soudní smíry
- notářské listiny

Důvody odepření uznání - § 64

- výlučná pravomoc tuzemských soudů, či případy, kdy by nebyla dána mezin. pravomoc cizího soudu za použití tuzemských kritérií
- res iudicata
- účastníku řízení byla odňata možnost řádně se účastnit řízení
- tuzemský veřejný pořádek
- není-li zaručena vzájemnost, směřuje-li rozhodnutí proti českému občanu

Se 2 výjimkami nelze přezkoumávat ve věci samé (meritum);
i v těchto případech se však přezkoumává jen rozsah zjištění skutkového stavu (§ 67 odst. 3 ZMPS)!

2. Řízení o výkon

- Postupuje se podle vnitrostátního procesního práva; opravné prostředky jsou věcí vnitrostátního práva
- S ohledem na to, co bylo řečeno, se kromě věcí manželských a určení rodičovství vede pouze jedno společné řízení (pro uznání i výkon)

Speciální procedury

Evropský exekuční titul

- Vztahuje se na věci občanské a obchodní s výjimkami (čl. 2 odst. 2)
- Použije se pouze pro tzv. **nesporné nároky**; zjednodušeně se jedná o nároky uznané, zmeškané a o soudní smíry
- Je-li rozhodnutí potvrzeno ve státě původu jako EET, uznává se automaticky v jiných státech a odpadá prohlášení vykonatelnosti
- Podmínkou potvrzení rozhodnutí jako EET je zachování minimálních norem pro řízení o nesporných nárocích (čl. 12 a násl.)
- Pozor také na podmínky zamítnutí (čl. 21), zastavení a omezení výkonu (čl. 23)

Evropský platební rozkaz

- Vztahuje se na věci občanské a obchodní s výjimkami (čl. 2 odst. 2)
- Specifický exekuční titul vydávaný ve sporech s **mez. prvkem** na návrh žalobce
- Meritorní obrana proti EPR je možná jen odporem v místě vydání
- Specifická pravidla doručování EPR (jejich nedodržení lze napadnout mimořádným přezkumem)
- EPR je uznáván automaticky (uznání nelze napadnout), vykonatelnost se neprohlašuje
- Viz i pravidla pro zamítnutí (čl. 22 – res iudicata), zastavení a omezení výkonu (čl. 23)